

מעדני אשר

שאלות והקירות בענייני פרשת השבוע

י"ד ע"י מוכן "מעדני אשר" בית שמש

לעילוי נשמת האב"ד הרב אשר מאיר ז"ל
בן ידידינו הרה"ג עזריאל ברוך אהרנוביץ שליט"א
נ.ל.ב.ע ל' חשוון תשפ"ג

פרשת וישב - חנוכה

שנת תשפ"ד

שנת 21

לממלכת התורה

מעדני אשר

גליון תתקע"ד

אבא שנמצא בחו"ל במדינה שהשעות אינם שווה לארץ ישראל האם יוצא בהדלקה שאשתו הדליקה בביתו בארץ ישראל?

הנה במשנה ברורה סימן תרע"ז ס"ק ב' כתב כשאשתו מדלקת נר חנוכה בביתו הוא יוצא ידי חובתו בהדלקתה אף שהוא במקום רחוק מביתו וא"צ שוב להשתתף אפילו בפריטי ועיין בט"ז בשם רש"ל דדוקא כשהוא יודע בבירור שאשתו מדלקת עליו אבל אם אינו יודע יש לו להדליק וגם לברך.

יש לחקור כשהאבא נמצא בחו"ל במדינה שהשעות אינם שווה לארץ ישראל האם יוצא בהדלקה שאשתו הדליקה בביתו בארץ ישראל או דילמא כיון שלא הגיע עדיין הזמן איפה שהוא נמצא הוא בגדר אינו בר חיובא

הנה בשו"ת מנחת יצחק חלק ז' סימן מ"ו נשאל בשאלה הנ"ל ומסיק דאם יש הפרש זמן במקום הבעל שהוא כעת, עוד יום בעת שהאשה מדלקת, לא מיבעיא אם לא הויא עוד חנוכה כגון בערב חנוכה, אלא אף אם בשאר ימי חנוכה, אם במקום הבעל עדיין יום א', והאשה מדלקת את נ"ח של ליל ב', וא"כ האיך יכול הבעל לצאת בהדלקת נ"ח של אשתו, רק אם ה' להיפוך במקום הבעל מקדים לבוא הלילה, אז "ל כנ"ל, דאף אם כשאשה מדלקת, כבר אצלו יום, אבל הוי עוד אותו יום מימי החנוכה כמו במקום אשתו, יכול לצאת בהדלקתה מטעם הנ"ל, אבל להיפוך קשה, ולכן למעשה יש לכוון שלא לצאת בהדלקת אשתו, ולהדליק בפ"ע או להשתתף בפריטי, כמו מי שאין לו בית.

וכן מביא בספר שבות יצחק בשם הגרי"ש אלישיב זצוק"ל דכיון דאצל הבעל עדיין יום אינו יכול לצאת בהדלקה של אשתו

אבל בשו"ת מנחת שלמה תניינא סימן נ"ח כתב בני ביתו של אדם שפיר נפטרים ויוצאין בהדלקת בעה"ב ולא מפני שליחות רק מפני שמעיקרא החיוב חל רק על אחד מבני הבית והשאר נפטרים ממילא, ולכן חושבני שאפילו אם האשה או האיש שוהים במדינה אחרת בזמן שלא נכנס עדיין חנוכה, וכמו"כ בשאר הימים אף על גב שההדלקה היא בזמן שאצלו עדיין הוא בוקר ג"כ מקיימים את המצוה ויוצאים ידי חובתם בהדלקה של הבית.

אבא שאינו נמצא בבית בחנוכה

מי ידליק בבית להוציא את בני הבית האם האמא או הבן הגדול?

יש לחקור אבא שאינו נמצא בבית בחנוכה מי ידליק בבית להוציא את בני הבית האם האמא או הבן הגדול

קימ"ל בשו"ע אור"ח סימן תרע"ה אשה מדלקת נר חנוכה, שחייבת בזה.

ובביאור הלכה סימן תרע"ה כתב דמן הדין יכולה להוציא אפילו בעלה, אבל ידוע מה שארז"ל ברכות כ' בן מברך לאביו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מארה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו, ומה שאמר בגמ' דקא מדליקי עלי בגו ביתאי, מפני שלא היה אז בביתו ועיקר החיוב מונח על הבית, א"כ לפי זה לכאורה עדיף שהאשה תדליק כיון שהוא שותפה בבית, ולא הבן, כך פסק לי הגאון רבי מרדכי ברנט שליט"א דומ"צ וראש הכולל קרית צאנז נתינה.

אבל אחי הגאון ישראל שוורץ שליט"א רב חסידי צאנז ביתר גבעה א' פסק

דעדיף שהבן הגדול ידליק: ע"פ מה שכתב בשו"ת עולת שמואל סימן ק"ה דנשים אינם באותו דרגא של חיוב כמו אנשים, ומה שאמר ריב"ל שאף הן היו באותו נס לומר שהן טפילות וכמש"כ התוס' מגילה ד' ע"א דנשים רק טפילות, ולכן בנ"ח אינן בכלל המהדרין והוין רק טפילות לאנשים, וא"כ מסתבר שידליק מי שהוא בדרגא של בר חיובא יותר גדול, ולא רק כטפל, וכ"מ מדברי המשנ"ב תרע"ה סק"ט שכתב וכשאין האיש בבית תדליק האשה דהוי בת חיובא ובברכה ולא ידליק קטן עכ"ל, ומשמע קצת דס"ל שאפילו אשה היודעת לברך מ"מ אם יש בן גדול שמדליק הגדול, ועכ"פ שאין עדיפות שתדליק דוקא היא, ועיין היטב ט"ז סימן תרע"ז סק"א בסופו, וכן פסק לי הגאון אריה פינק שליט"א דומ"צ בעלזא בית שמש.

ויש שהעיר: לפי מה שכתב בחתם סופר שבת כ"א עמוד ב' ח"ל דלכן נשים לא מדליקים בזמננו נר חנוכה, דבתחילה כשתקנו נר איש וביתו על פתח ביתו מבחוץ, ונמצאו בישראל מהדרין שיצאו לחוץ והדליקו בעצמם, נוסף על הדלקת של בעל הבית, אז לא נמצא שום אשה שתהיה מהמהדרים כי אין כבודה לצאת בחוץ ברשות הרבים לעתותי ערב ולהדליק בין האנשים, והשתא אף על גב שכולם מדליקין בפנים מ"מ מנהג הראשון לא אז ממקומו, א"כ מיסתבר שהבן ידליק ולא האמא ורק כשאין בן ידליק האמא, ק' פסק הגאון רבי אברהם שטנליץ שליט"א חבר בד"ץ ביתר ורב חסידי צאנז ורטה ר'

אבל יחיד עשי לך

עיני עיני ירדה מים

על השבר הגדול שהושברנו

בהסתלקותו לשמי רום של הגה"צ

אשר מסר נפשו לילות כימים להעמידנו בקרן אורה

בישיבה הקדושה כתב סופר בבני ברק

אשר קיבץ והרבה פעלים לאין ספור

הגה"צ רבי אברהם יעקב קאליש זצ"ל

הקב"ה ינחם את משפחתו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

בהמשך דרכו תנחמו

הנוצח ע"י זעירא דמן חברייא

עזריאל ברוך אהרנוביץ

רמת בית שמש

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנדיב הנכבד

הרה"ג ירמי' רידר שליט"א ליקווד

לזיכוי רבבות באור התורה

לרגל ימי החנוכה

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

יזכה לכל ברכת התורה

ויזכה לרוות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו

ויצליח בכל אשר יפנה

מדוע לא חייבו חכמים לקרוא מגילת אנטיוכוס את הנס של חנוכה כמו שיש חיוב לקרוא בפורים?

הנה בתוספות ר"ד סוכה מ"ד עמוד ב' כתב מקום שנוהגין לקרוא מגילת אנטיוכוס בחנוכה אין ראוי לברך עליה, מפני שאין שורש חובה כלל.

יש להקשות: מדוע בפורים תיקנו שיש חיוב לקרוא במגילה, ומדוע בחנוכה אין חיוב לקרוא במגילת אנטיוכוס את הניסים שקרה לעם ישראל.

הנה בקדושת לוי קדושות לחנוכה קדושה שניה מקשה למה לא נקבע לקרות מגילת חשמונאי ובניו כמו מגילת אסתר.

ומתריץ: כי דע, על ידי מעשינו הטובים מתעורר התעוררות העליונים עיני זוה"ק ח"א פ"ה א' ועל ידי הדיבור של עמו בני ישראל מתעוררין אותן האותיות שנתעוררו אז בזמן הנס, כי כל מה שאדם מוציא מפיו הוא ממשך לעולמות התחתונים אותן האותיות, וכן בקריאת המגילה מעוררין האותיות החסדים, ונקשר באלו הדבורים, והנה יש אותיות שבהם נבראו בששת ימי המעשה העולמות עיני ברכות נ"ה א' והם קבועים תמיד בהם, ואלו האותיות נקראו תורה, כי באורייתא ברא הקדוש ברוך הוא עולמו ב'ר א' א' זוה"ק ח"א ק"ל א' שם ח"ב קס"א ב' והנה העולמות נבראו בשביל עמו בני ישראל רש"י בראשית א' א' לכן אם אנחנו עושים רצונו של מקום ברוך הוא, אזי כל העולמות מלאין כל טוב שפע וששון ושמחה, וכל העולמות אפילו עולם התחתון שהוא עולם הטבע עושין שליחות של עמו בני ישראל, כי המצות והמעשים הטובים והדבורים מדברי תורה של עמו בני ישראל המה החיות של כל העולמות, לכן כל העולמות אפילו עולם התחתון שהוא עולם הטבע מוכרחין לעשות שליחותן של עמו בני ישראל, לכן נעשה ניסים נסתרים, שהטבעים בעצמם מוכרחים לעשות שליחות עמו בני ישראל, כאשר כתבנו במקום אחר שהאל בעצמו לוחם מלחמותינו, כמאמר דברים י"א כ"ד כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם לכם יהיה כו', ואין צריכין לישראל לעשות שום פעולה גשמיות, כיון שבאורייתא ברא הקדוש ברוך הוא עלמא, אזי המקיים תורה היא קיומה של עולם, לכן אינם יכולים לעשות שום רעה אפילו בטבע למקיימי התורה, ואין צריכין התחתונים לעשות שום פעולה גשמיות, וזה היה הנס של מרדכי ואסתר, שלא עשו שום פעולה גשמיות, כי גם שזימנה אסתר להמני לא עשתה פעולה להצלה, רק כמאמר חכמינו ז"ל מגילה ט"ו ב' מה ראתה אסתר כו', כי הנס היה מקודם 'בלילה ההוא נדדה שנת המלך' אסתר ו' א' וכן נבראו העולמות, שכל העולמות והטבעיים יעשו שליחות רצון עמו בני ישראל. וכך עלתה במחשבה לפניו, שהטבעיים יעשו שליחות עמו בני ישראל, ולא יעשו התחתונים שום פעולה גשמיות. לכן זה הנס קורין, והמגילה הוא תורה, פירוש מכ"ד ספרי הקודש, כי תורה היא חיות העולמות והנהגות העולמות, שהטבע יעשה שליחות לעמו בני ישראל ולא יעשו התחתונים שום פעולה גשמיות, לכן לא נעשה מגילה ותורה מנס חשמונאי, כי היה איזה סיוע ופעולה ממעשה התחתונים, כי היה דרך מלחמה, והתורה היא כמו שהיה העולם בתחילת הבריאה קודם חטא אדם הראשון, ותחלת הבריאה שכל הטבעיים יעשו שליחות עמו בני ישראל ולא יצטרכו לפעולות התחתונים כלל, וגם לכן קורין מגילת אסתר, כי אנו מעוררין החסדים בקריאת המגילה שיהיה גם עכשיו אלו החסדים שיעשה עמנו כמו בימי מרדכי ואסתר, כמו שכתבנו, ולכן אין חיוב לקרות מגילת אנטיוכוס, כי רצוננו וחפצנו בחסדים יותר שלא יעשו התחתונים שום סיוע פעולות הגשמיות, רק תפלה ותחנונים כמו בימי מרדכי ואסתר.

ובשו"ת שבט הלוי חלק ז' סימן פ"ו מביא בשם ספר יד המלך על הרמב"ם פ"ג חנוכה ה"ה דנתקשה בהא דקמ"ל שם והוא מגמ' עריכין י' דשמונת ימי חנוכה גומרין את ההלל, ונתקשה הגאון דמאי טעמא לא תקנו גם קריאת מגילה בחנוכה לא קשה כלל, דכיון דמגילת אסתר נתנה לכתוב, ולא יתכן זה אלא בנבואה, וכמפורש בגמ' יומא כ"ט ע"א מה שחר סוף הלילה אף אסתר סוף כל הניסים ומקשה האיכא חנוכה ומת' ניתן לכתוב קאמרין, דחנוכה לא ניתן לכתוב, והיינו מטעם הנ"ל דכבר היה זה מאתים שנה אחרי שפסקה נבואה מישראל, וגם אסתר גופא אי לאו דמצאו ע"ז רמז בתורה לא היתה נכתבת כמבואר בגמ' מגילה ז' ע"א

מדוע בחנוכה בעל הניסים אין מזכירין המקום שקרה הנס ורק בפורים מזכירין מקום הנס בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה?

הנה במהרש"ג בספרו זהב שבא על המועדים על חנוכה נתקשה מדוע בחנוכה בעל הניסים אין מזכירין המקום שקרה הנס ורק בפורים מזכירין מקום הנס בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה, עי"ש מה שתירץ בכמה אופנים.

ובדברי שו"ח על חנוכה ע"מ י"ד מביא שהקשו קושיא זו להגר"ח קנייבסקי זצוק"ל ותיירץ כי חנוכה היה בארץ ישראל ואין צריך לפרשו, משא"כ הנס של פורים שיהיה בחוץ לארץ.

מדוע נר חנוכה מצוותה פחות מעשרה טפחים?

הרי מבואר בגמ' שאין השכינה יורד פחות מעשרה טפחים?

איתא בגמ' שבת כ"א ע"מ ב' דנר חנוכה מצווה למטה מעשרה, וכן נפסק בש"ע סימן תרע"ז ס"ק ו'.

ובסדר היום בסדר חנוכה כתב ולא יגביה אותה למעלה מעשרים אמה ולא למטה מעשרה טפחים, ומצוותה מעשרה טפחים עד שמונה עשר טפחים שהן גובהה של מנורה.

ובמשנה שכיר מועדים נס חנוכה מקום ההדלקה העיר עליו: ונסתרה דרכו מעיני, שהוא נגד ש"ס ופוסקים, דבגמ' שבת כ"א ב' מבואר דמקום הנחתה הוא אדרבא מעשרה טפחים ולמטה, וכן פסקו בשו"ע סימן תרע"א ו' וגם הרמב"ם דלא הביא זאת דכיון דחאה הש"ס אין מוכרח לה, אך גם ההיפך אינו מבואר דיהיה דוקא למטה מעשרה, ועפ"י כוונת האר"י ז"ל, המצוה דוקא למטה, עכ"פ לדבריו אין רמז רמזא בש"ס, ולא ידעתי מקום לדבריו, וצ"ע.

הנה בספר זכרון זאת להקדוש מלובלין בפרשת מקץ ד"ה במדרש חזית כתב דטעם הדבר דנר חנוכה למטה מעשרה, שהוא להמשיך השכינה אף למטה מעשרה, שלא ירדה השכינה מעולם למטה מעשרה סוכה ה' א' אבל בחנוכה רוצים למשוך האור גם למטה מעשרה, כדי לחנך אותם שאינם טובים שיהיו הכל טובים, ובשביל זה נקרא נר חנוכה, וכן בנת עין

וכן באמרי פנחס על חנוכה מובא דהקשה הרב הקדוש ר' פנחס מקאריץ ז"ע למה כל הימים טובים חלים בעת מילוי הלבנה, ואילו חנוכה הוא בסוף החודש, וגם למה מצוה להניח נרות חנוכה למטה מעשרה טפחים ולמה מצוה להניחם ברשות הרבים, ולמה זמנה עד שתכלה רגל מן השוק.

ותירץ: שקודם נס חנוכה היתה כביכול ירידה גדולה לשכינה, שנכנסו גויים להיכל, ולכן היה צריך לרדת משמים אור גדול שיאיר אפילו במקומות הנמוכים. ולכן חנוכה הוא בסוף חודש ודוקא למטה מעשרה טפחים כי "לעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה" ודוקא ברשות הרבים, במקום הקליפות, ודוקא בלילה שהוא זמן התגברות המזיקים והאור מגיע אפילו לבחינת רגליים

והח"י הר"מ ז"ע אמר הטעם: דהנה הרמב"ם ז"ל כתב בהלכות תשובה שהתשובה הוא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד והוא דבר חמור מאוד וחסו חז"ל מאוד על נשמת ישראל לבל ידח ממנו נידח לכן תקנו מצות נר חנוכה למטה מעשרה שגם הגרועים והשפלים המושלכים ארצה יזרח בהן אור שיוכלו לשוב לפני הש"ת בתשובה שלימה ואמר הגם שכתב הרמב"ם ז"ל שצריך עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישיב לכסלו מ"מ נראה דהיינו דוקא מדאורייתא אבל מדרבנן אף שאפשר שעדיין ישיב לכסלו מ"מ מועיל התשובה כמו בשינוי לענין קנין דחזינן דמדאורייתא אינו קונה אלא שינוי דלא הדר ושינוי דהדר לא חשיב שינוי ומדרבנן אף שינוי דהדר חשיב שינוי מועיל וה"ה לענין תשובה.

מעומק הלב אשר את ברכתי לידיד נפשי

הגאון רבי ישראל לוק שליט"א

בית שמש

לרגל הוצאת ספרו הנפלא

"קונטרס הספיקות"

עם ביאור "ספיקא המבוארת"

יהי ה' עמו להמשיך ולהאיר עיני כל ישראל

בחיבוריו על קצות החושן ונתיבות המשפט

ולכל ישראל יהיה אור במושבתם

מאחל ידידך עוז

אשר אנשיל שוורץ

ישמח לב מבקשי ה'

לקראת חג החנוכה הבעל"ט

אפשר כבר להשיג

את הספר החדש הנפלא

"מעדני אשר חג החנוכה"

מאות חקירות מאתגרות בעיני חנוכה בהלכה ואגדה

מהדורת ידידנו הרב יצחק אייזיק ראבין שליט"א ליקוד

ניתן להשיג בחנויות המובחרות ברחבי תבל

משיב בהלכה

מדור זה נדבך תערך ע"י ידידתי ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א - מנהגן
משיב כהלכה שיתן ודיעת ההלכה | כל ההלכות הם מושרע ומשנה ברורה

חידות בהלכות חנוכה

א] היכי תימצי שנים הדליקו נר חנוכה באותו שמן ובאותן פתילות
אחד יצא ידי חובה והשני לא יצא?

ב] היכי תימצי שאומרים למישהו שבדווקא יצא ידי חובה ולא
יקיים בעצמו מצוות הדלקת נר חנוכה, אפילו שבעלמא קיימא לן
מצוה בו יותר מבשלוחו.

ג] היכי תימצי שאדם יש לו אפשרות להחליט בנוסח הברכה אם
יברך בנוסח אחד או שיברך ברכה בנוסח שונה לחלוטין?

ד] היכי תימצי דלכתחילה יכול להשמיט על הנסים בחנוכה בברכת
המזון?

ה] חידה. הנה קיימא לן תדיר ושאינו תדיר קודם איך יתכן
להיות בחנוכה ב' פעמים שאין אומרים כך?

ו] איזו הלכה הנוהגת במקרה מסוים בשבת שקודם חנוכה נלמדת
מהלכות ימים נוראים?

ז] באיזה דין מצינו דמיון מיוחד בין הלכות חנוכה להלכות ספירת
העומר?

ח] שלושה אנשים באו לרב ושאלתם בפייהם שלושתם נתערב להם
נר חנוכה, אחד בשני נרות מותרים, ורוצים לידע הדין האם בטל
נ"ח ברוב המותרים ומותר להנות ממנו, לאחר בדיקת פרטי המקרה
השיב הרב לראובן שהמקרה שלו קל יותר ויש סיבה להתיר ברוב,
אך אצל שמעון הציור חמור יותר ואין להתיר ברוב, ואילו ללוי
אמר הרב למרות שציורך חמור כשל שמעון מ"מ התיר אותו ברוב
הכיצד?

ט] ראובן ושמעון שניהם לא הדליקו נ"ח ואף לא הדליקו
בביתם, מוהנה כעת ראו נ"ח באחד הבתים ורצו לברך עליו ברכת
הרואה, הלכו לרב לשאול את פיהו, ותשובת הרב לאחר הביור
היתה, האחד צריך לברך שעשה ניסים כדין ברכת הרואה והשני אין
לו לברך, הא כיצד?

י] שני אנשים שהשתמשו יחד לאור נרות החנוכה את אותו שימוש
באו אח"כ לרב לשאול האם עשו כדת של תורה וענה ואמר הרב
לראובן עשית כדין, ומותר היה לך להשתמש ואילו לחבירו אמר
היה לך אסור לעשות זאת הכיצד?

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יתור תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה יבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמ"כ שם מלא, כולל/ישיבה. ועיר וטלפון וכמ"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד]. השולחים בכתיב די, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעזרי"ל לספר שיצא לאור בעיתון בל"ג.

חתן שמקבל מנורה חדשה מחמיו

האם יש ענין שידליק בזה רק בליל השני ולברך על זה שהחיינו?

הנה כתב במשנה ברורה סימן תרע"ג ס"ק כ"ח כתבו הספרים שטוב שכל אחד יטריח לעשות לו מנורה יפה לפי כוחו.

הנה כתב במטה משה סימן תתקפ מובא בבאר היטב סימן תרע"ג ס"ק י"ג ט"ו, מורי מהרש"ל קנה לו מנורת כסף, ובליל ב' של חנוכה התחיל להדליק בה, ובירך להדליק ושעשה נסים ושהחיינו, ואף שהרא"ש והטור כתבו, שבשעת קנין יש לו לברך שהחיינו, מ"מ היה נוחא לי להסדיר ברכת שהחיינו עם ב' הברכות של חנוכה, כמו שמסדירין ברכת שהחיינו בקידוש שאומרים בסוכה.

ובפרי מגדים אשל אברהם סימן תרע"ג ס"ק י"ב תמה על זה: דבגמרא שבת כ"ז א' ממעט זמן, דלא תימא בכ"ה נס נצחון וכ"ו נס דשמן, וא"כ יש ב' שהחיינו, ואנן קיימא לן סימן תרע"ו סעיף ב' דאין מברך שהחיינו בליל ב', רק מהרש"ל ז"ל עשה כן לחיוב מצוה, וסדרן ג' ברכות אנו בתליל ב', ושהחיינו אכלים חדשים, ומכל מקום צ"ע אם יש לנו לעשות כן, דלא מחזי כיוהרא, ושאינו אדוננו רש"ל ז"ל. ועוד, דהרואה יאמר דמברך זמן בליל ב'.

מעדני אשר: עוד יש להעיר דיש בזה מחשש הפסק בין ברכת להדליק להדלקה.

וכן כתב בהליכות שלמה ע"מ ש"ח שאין נוהגים כהרש"ל.

וכן פסק בילקוט יוסף אורח חיים סימן תרע"ו ס"ק ט"ז דאין להפסיק בין הברכה להדלקה, אלא אם יש לו מנורה חדשה כדאי להביאה בלילה הראשון של חנוכה, וכשמברך שהחיינו יכוין לפוטרה.

מעדני אשר יש להעיר האם בליל הראשון אפשר לפטור את שהחיינו של קניית כלים: דבשו"ת כתב סופר אר"ח סימן כ"ז כתב וז"ל ויש לי מקום עיון אם מותר לברך ברכת שהחיינו על מצוה, ועל בגד חדש בברכה אחת לפטור שניהם, אם נחשב כדבר אחד, שעל שניהם מברך שהחיינו ה' לזמן הזה, או דילמא דברכת שהחיינו על קיום המצוה שהחיינו ה' לקיים המצוה, והוא ברכה על דבר שאין לזה הנאת הגוף ולא ניתן להנאת הגוף, אלא דבר שהנשמה נהנה ממנו, ועל בגד חדש מברך שהחיינו ה' ליהנות הנאת גופני, והוא תרי מילי ניהו, ומסיק כשאי אפשר בענין אחר בודאי מותר כעין דמבואר באר"ח סימן ת"ד דביו"ט שני של ראש השנה מברך מספק על פרי, דכיון דעושה כן משום ספק לא מיחזי כמשא, ומסיק דאפשר דברכת שהחיינו על פירות ועל בגד חדש לא הויא חיוב כ"כ אפשר דיש להקל, ומדבריו משמע דהאיסור משום דהוא מצות חבילות ניהו.

ובמנחת שלמה אור"ח סימן כ' כתב דלכתחילה לא יפטור בברכת שהחיינו של ליל א' דראש השנה פרי או בגד חדש דתרי מילי ניהו, אבל אם עשה כן בודאי יצא כמו דחזינן בליל ב' של ראש השנה, ומדבריו משמע שהאיסור משום דתרי מילי ניהו.

מי ששכח בשבת חנוכה לומר רצה בברכת המזון

האם כשחוזר אינו צריך לומר על הנסים עוד הפעם?

יש לחקור מי ששכח בשבת חנוכה לומר רצה בברכת המזון דקימ"ל דצריך לחזור ולברך ברכת המזון האם כשחוזר צריך לומר גם על הנסים עוד הפעם או דילמא על הנסים אינו אומר

הנה המגן אברהם סימן קפ"ח ס"ק י"ג בסופו כתב דבשבת חנוכה והזכיר של חנוכה ולא של שבת חוזר לראש ואינו מזכיר של חנוכה, דהא אינו חובה להזכיר של חנוכה כדאיתא בגמ' שבת כ"ד.

וכן פסק בשולחן ערוך הרב אורח חיים סימן קפ"ח סעיף י"ד בשבת חנוכה אם הזכיר של חנוכה ולא הזכיר של שבת וחוזר לראש אין צריך להזכיר של חנוכה מפני שהזכרת חנוכה אינה חובה כלל בברכת המזון כמו שיתבאר בסימן תרפ"ב.

אבל החיי אדם חלק ב-ג הלכות שבת ומועדים כלל קנ"ד סעיף ל"ט חולק על זה: דכתב דבשבת וחנוכה ושכח של שבת בענין שצריך לחזור ולברך, נראה לי דצריך להזכיר גם של חנוכה, והמגן אברהם סימן קפ"ח ס"ק י"ג כתב דאין צריך, ולא הבנתי שהרי מה שבירך כמאן דליתא דמי.

וכן בליקוטי חבר בן חיים ח"א ליקוטי שולחן ערוך כאן על דברי המגן אברהם ס"ק יג מקשה דכיון דברכת המזון הראשונה לא מיחשב ליה מאחר שלא הזכיר בה של שבת, למה לא יזכיר בברכה השניה גם את של חנוכה, עיין בפרי מגדים אור"ח סימן קפ"ח אשל אברהם ס"ק י"ג

וכן פסק המשנה ברורה בחיבורו שער הציון סימן קפ"ח ס"ק כ"א.

מכתבים למערכת

מדוע לאה לא נענשה שלא רוצה להתחתן עם עשיו כמו שיעקב נענש על שהסתיר את דינה
מה ששאלתם במעדיני אשר פרשת וישלח מדוע יעקב נענש על כך שהסתיר את דינה מעשיו, ואילו לאה נדרשת לשבח על עיניה הרכות מרוב בכי שלא תיפול בחלקו של עשיו. ותיצתם בששה אופנים נפלאים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חבר הבר"צ **קהלת מחזיקי חדת, אהבת תורה, בית הוראה ודישית מיר, לשכת הפוסקים ביתר עלילת, אוצר הפוסקים סוורא, קנין תורה פסגות ירושלים (כדור)** נראה להעיר, דשמעתי תירוץ נפלא מחכם אחד דידוע דיוסף הצדיק היה מנצח עכשיו כמו שכתב ריש פרשת וישב דבית יוסף להבה וכן בפרשת ויצא הביא רש"י על הפסוק ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף דאז היה בטוח שיגדל מעשיו, ומהאי טעמא רק יהושע שבא מיוסף היה יכול להילחם בעמלק שהוא נכדו של עשיו, והנה אמרו חז"ל דלאה היתה צריכה להוליד את יוסף ורק נהפכה לדינה קנין בשרי ויצא לה כ"א וכיון שדינה באה מכוחה של יוסף היה בה גם כן כוחו, מימילא היתה יכול להכניע עשיו כשהיתה נישאת לעשיו, ועל כן היה טענה על יעקב למה לא נתן את דינה לעשיו, משא"כ בלאה לא שייך זה, ועל כן שפיר התפללה שלא תיפול ביד עשיו

הגאון גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מו"ס "גם אני אודך" ר"פרדס יוסף החדש" על המועדים.
יש לחלק תשפילה מותר ורצוי מאד, שבזכות התפילה מגיע האדם רק למקומות טובים, אולם להחביא לא היה צריך, כי דינה היה לה כוח רוחני גדול ותוכל לשנות עשיו לטובה.

איזה היתר היה ליעקב לסכן עצמו בעבור מנון

מה שהקשתם בשם שו"ת דברי יציב. **הגאון חיים הורביץ שליט"א** מו"ס "הגאון חיים הורביץ שליט"א" ענין ברבית שמואל ס"ח מקץ ב"ה ואוב לאורה כיון שיעקב העמיד עצמו בסכנה ונשאר לבדו, וכמבואר במדרש דלכן נאסר גיד הנשה, והובא בבעלי התוס' **ב"מ דף כ"א** ה"א הי"ג מזה נתהוה להנס הנורא של חנוכה, **ומתוך** שאדברא זה מדרגה, כמחיל צדיקים ממונן עיבור חביב עליון מגופן שלא פושטין ידיהן בגזל, והוא כדי שלא לבוא ח"ו לגזל, שלשית ר"מ הוא ביהורא ואל יעקב

הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א רב קהלת צאנז ביתר, **דומ"ץ שכונת גוש שמונים, מרכז החוראה, שערי חוראה, ור"מ בישיבת תורת שלמה זוועליא ירושלים** {הערה זו לעילוי נשמט אבי הגה"צ חיים יעקב מנחם בן הרב צוויאל ז"ל בעל שו"ת וחי יעקב}

מה שהבאתם מהדברי יציב, נלע"ד דיש להביא ראיה לדבריו מהמבואר מסכת סוטה דף יב עמוד א ותקח לו תבת גומא, מאי שנא גומא, א"ר אלעזר: מיכן לצדיקים שממונן חביב עליהן יותר מגופן, וכל כך למה לפי שאין פושטין ידיהן בגזל. וברש"י שחביב עליהן ממונן - שדמי מועטין ואף על פי שהיה משתמר גופו יותר בשל עצים שקשים וחזקים. ומבואר שאמו של משה רבינו העדיפה לקחת לבנה הקטן דבר זול ולא לקחה עצים שהם יותר חזקים איל"פ שהיה חשש פיקוח נפש, ואתי שפיר לפי מש"כ בדברי יציב. ובגוף הקושיא נלע"ד ד"ל לפמ"ש"כ רבינו בחיי בראשית פרשת וישלח פרק לב פסוק כה ו"ל ויתר יעקב לבדו. דרשו וברבותי ז"ל: לכדו קרי ביה, מלמד שחזר על פניו קטנים, למד שממונן של צדיקים חביב עליהם כדי שיתרחקו מן הגזל, כך פירש רש"י ז"ל. והכוונה כדי שלא יסתכנו הבנים הקטנים בדרך אם לא ישתו, ולכן יש עצמו בסכנה לחזור, והקטנא דנזוג לו מיד ע"כ, ולפ"ז אתי שפיר דנסתכן בעבור חזרת פניו קטנים, שבביל שלא יסתכנו הבנים הקטנים.

הרה"צ יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

יש להקשות שהרי ר"מ רק אמר בגזל ממש שהוא ביהרג ועל יעבור, משא"כ יעקב חזר ליקח את הפניו קטנים כדי שלא יבוא לידי גזל, ואין זו אלא גזירה, ואיזה היתר יש לסכן את עצמו משום גזירה.

מדוע לא ציוותה התורה לאכול את הגיד הנשה זכר לנס שקרה ליעקב

מה ששאלתם מדוע לא נצטוונו לאכול גיד הנשה זכר לנס.

הרה"צ חיים הורביץ שליט"א חיפה

נראה להעיר, דהנה הרב המלבי"ם מבאר שבגיד זה צרורה התאוה והחומריות והאוכלו ידבק בו כח התאוה (וכן מרומז באור החיים שבהאמת) וז"ל המלבי"ם מאחר כי בשר בעל חי הנאכל לבשר האדם הניזון, ועל כן הזהיר ה' את בני ישראל מאכילת הטמאים והשקצים, כי בזה יקנה האוכל טבע הדרוס והאכזריות, על כן, אחר שראו כי נגע בכף יד יעקב, שבגיד הזה צרורה התאוה והחומריות, עד שאף יעקב שנפרד מכל גשמייתו לא נפרד הגשמיית מגיד זה, ואם כן גם גיד הבהמה משחתו בו, כח הבהמה והתאוותני שלא יפרד משם, והאוכלו ידבק בו כח התאוה, לכן נאסר להם אכילת גיד הנשה, לזכרון כי צריכים להפרד מכל תאוה וירע, ולהיות קדושים ולאוקיהם, ולפי ביאור שבגיד זה צרורה התאוה, אדרבה היה זה מסמל את הרע שיש להרחיק ממנו כמו חמץ בפסח, ונראה לענ"ד לדמותו למצות פדיון פטר חמור, שכתב שם רש"י שהמצוה היא להזכיר את בכורו מצרים שנמשלו לחמורים, היעלה על הדעת לשאול למה לא לקדש את החמור זכר לנס, אלא להיפך מצות התורה היא להרחיק את הרע שבו נעשה הנס, וה"ה גיד הנשה שבו נעשה נס ליעקב אע"ה התורה מרחיקה את הגיד.

האם יש איסור לאדם לומר שיש לו יותר ממה שמגיע לו

מה שהקשתם לשיטת המהרש"ל שכתב, לא יאמר אדם יש לי יותר ממה שהיה ראוי לי לפי מעשי, דא"כ הוי כאומר הקב"ה ותרו, לפי"ז האיך היה מותר ליעקב לומר קטנתי מכל החסדים.

הגאון משה יחיאל הכהן ראש שליט"א ירושלים

יש להעיר מדברי הספורנו, שכוננו יעקב לומר קטנתי מכל החסדים, דיעקב אבינו תלה קבלת זכויותיו בזכות אבותיו הקדושים, וזה שפיר לא מיקרי ותרנות.

מדוע בזמננו כשנכנסים לבית הכסא אין אומרים התכבדו מכובדים

מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע בזמננו אין נוהגים לומר מה דאיתא בגמ' ב"ב ב"ה הנכנס לבית הכסא, אומר התכבדו מכובדים קדושים משרתי עולין, תנו כבוד לאלהי ישראל, הרפו ממני עד שאכנס ואעשה רצוני ואבא אליכם, והבאתם באחד מהטעמים בשם הבית הבית יוסף עימי"ש האבודרהם שאין לומר זה אלא ירא שמים וחסיד שהשכינה שורה עליו, אבל איניש אחרינא לא, משום דמיחזי כיהורא, ומפני זה נתבטל מלאומרו כלל בדורות הללו, והיעיב"ץ תמה על זה כי הרי ב' מלאכים מלוין לאדם.

הרה"ג רבי צוויאל ברוך בן הדס אהרונוביץ שליט"א קרית חסידים רמב"ש

הרב אשר מאיר ז"ל {הערה זה לעילוי נשמט בני הרב אשר מאיר ז"ל}
נראה להעיר דהמשנה ברורה סימן י"א סק"ט הביא על מה ש' המחבר עשושים נקב א' להטיל הציצית שכל הבית-יוסף אף דיש אומרים דיעשה נגי נקבים כמו ציר"י ויטיל הציצית בתוכם ויוציא אותן לצד אחד, אין לחוש לזה והבא להחמיר על עצמו בכיוצא בזה אינן מן המחמירים אלא מן המתמיהין, דמיחזי כיהורא עכ"ל, וב"ח כ' דבט"ק יעשה שתי נקבים דבזה לא מיחזי כיהורא כיון שאין נראה לכל, והנה הבאתם תירוץ היעב"ץ שא"ה התכבדו מכובדים כי בימיהם היו מתרחקים להיפנות בביה"ס במקום שאין ישוב בני אדם, לכן היו צריכים שמירה, ואילו כיום שהבתי כסאות בעיר אצל הבתים לא שכיחי מזיקים לכן לא יאמרו התכבדו מכובדים, והשתא ע"פ דברי ק"ז ה"ב שאפשר להטיל ציצית בב' נקבים בטלית קטן דלא מיחזי כיהורא, היה נראה לחלק באופן אחר מהיעב"ץ כי במלפנים שהיו בתי כסאות בשדה לא היה חשש למיחזי כיהורא דכמו ט"ק לא מיחזי כיהורא שאין נראה לכל אף אמרת התכבדו מכובדים בשדה אין בו מיחזי כיהורא כיון שלא נראה לכל. איברא הבית יוסף דס"ל דגם בציצית מיחזי כיהורא, ס"ל דק"ו בהתכבדו מכובדים שכיום הוא בבית היו כמיחזי כיהורא, ועדיין צריך לעיין בזה, כי מצאתי בביאור הלכה אורח"י רס"ב שהביא מהפרי מגדים לגבי לבישת בגד לבן בשבת דמיחזי כיהורא לפני רבים ומ"מ בביתו רשאי לעשות מה שירצה ולא לפני רבים, ולפ"ז יתכן שמשום יוהרא כן רשאי לומר בביתו התכבדו מכובדים וצ"ע.

האם יש איסור להיות שדכן לנכרי

מה שדנתם בשם הפוסקים האם מותר להיות שדכן לזוג עכו"ם.
הגאון מתתיהו ישראל הורוויץ שליט"א לייקודו מחבר ספר "אוצרות היים" על מסכת ברכות ראש כולל בעיית דילפ
נראה להעיר, דבספר כוסי רויח **פוסק יחזקאל** הביא בשם הרבי מטאלנא שבאה שאלה להנודע ביהודה האם יכולין לזווג גוי וגויה כשיועד ששניהם עקורים ואינם יכולים להוליד, דהרי הטעם שלא לזווגם הוא שלא יסייע להוליד עוד גוים בעולם, והרי בכה"ג לא ירבה גוים בעולם. והשיב שאסור, דהרי יתכן שבלא"ה יתחתנו כל אחד למי שראוי להוליד, ולא יולידו ונמצא ששני משפחות לא יולידו גוים, ואילו מחמת זיווגו רק משפחה אחת לא יולידו, ונמצא שעל"י זיווגו הוא מרבה גוים בעולם, יש שכתבו דכיון שאשה נחשבת אביבה של האיש, לכן אסור לעשות שידוך לגוי כיון שאסור להחזיר אביבה לגוי, ובשו"ת בית שערים **יו"ד סי' רכ"ז** כתב לאסור לשדך נכרית לנכרי משום לא תחנם אף אם מקבל שכר משום דדרך השדכנים לשבח האשה בפני האיש והאיש בפני האשה והרי מובא בגמ' **פ"ב ד"ב** לא תחנם כו' לא תתן להם חן ופרש"י ז"ל שלא יאמר כמה עכו"ם זה נאה וכן הרמב"ם **פ"ב מעשרים ה"ד** דאסור לספר בשבחן ואפי' לומר כמה נאה עכו"ם זה בצורתו ק"ו שיספר בשבח מעשיו או שחבב את העיר בטח"ה דהכוונה שנא' ולא תחנם לא יהי' להם חן בעיניך מפני שגורם להדבק עמו וללמוד ממעשיו הרעים.

מדוע ציווי בני יעקב לשכח שימולו עצמם

לפני שתרגו אותם מה המטרה היתה בזה

מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע ציווי בני יעקב לבני שכח שימולו עצמם לפני שהרגו אותם ותיצתם בשם התפארת יהונתן משום דבני יעקב חששו שברגע שהם יהרגו את כל העיר אז כל העולם ירעשו וירצו נקום ולהרוג את בני יעקב על הריגת עיר שלם, לכן ציווי להם שימולו עצמם ועל ידי המילה נעשו כולם יהודים, ואז לא יעשו כלום משום שכשהורגים יהודים אין אחד לא מתערב ולאף אחד לא איכפת, והבאתם דב"ב האיש, לכן אסור לעשות שידוך לגוי כיון שאסור להחזיר אביבה לגוי, שהיו רגועים שלא ינקמו בהם האומות את נקמתם מאחר שנימולו והם יהודים כמותם.

הגאון מרדכי אלימלך הלפרין שליט"א מו"צ בבית שמש

נראה להעיר, דדבר זה כבר קדים בכלי יקר **פ"ד כ"ה** וז"ל ויתכן לפרש בטח, שהיו בטוחים שלא יבקשו הכענינו והפריזו לעשות נקמה בעבורם, כי יאמרו מאחר שנכנסו לברית הנימולים אינם משב"ו ויחישו מהם.

קול המעדנים

שיחת חיזוק לגבאי צדקה של קופת שכונת שמואל הנביא בירושלים לקראת מגבית חנוכה

ישיבת חומת ירושלים בבית שמש

גליון זה נודב ע"י ידידינו המשפיע הנודע **הרה"ג רבי יוסף מאיר מאשנסקי שליט"א** בית שמש לרגל שמחת הברית לבנו **כמר חיים זנוול ני"ו** יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב ע"י ידידינו **הרה"ג יוסף מרדכי וייס שליט"א** בית שמש לרגל שמחת אירוסיו בנו **הבה"ח המופלג בתוריש"ש ידידינו** **כמר יצחק נפתלי שלמה ני"ו** **מחזיקי ישיבת בעלזא ירושלים** **עב"ג** פת הא היוחסין **יצחק מאיר שיף זצ"ל** יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב ע"י ידידינו **הרב משה מרדכי רובין שליט"א** בית שמש לרגל שמחת אירוסיו בנו **הבה"ח המופלג בתוריש"ש ידידינו** **כמר יאיר אהרן ני"ו** **עב"ג** בת הרב **ישראל רובין שליט"א** יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב ע"י ידידינו **הרב שמואל יונה ליסיצין שליט"א** בית שמש לרגל שמחת הבר מצוה לבנו היניק וחכים **כמר מרדכי ני"ו** יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו **הרה"ג שמואל יעקב לידר שליט"א** ירושלים לעילוי נשמת אמו אשה יראת ה' היא תתהלל אשר עמדה לימין בעלה בכל מפעלות הכבירים לתורה ולחסד מרת יזסל נעמי לידר בת הרב **חיים אלישע ע"ה** נפטרה ג' טבת תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה